

Ju Nesbe

UTVARA

Prevela s norveškog
Jelena Loma

■ Laguna ■

Naslov originala

Jo Nesbø
GJENFERD

Copyright © Jo Nesbø 2011
Published by agreement with Salomonsson Agency.

Translation copyright © 2015 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

UTVARA

PRVI DEO

Prvo poglavlje

Pištanje ju je dozivalo, probijajući se kao zvučno koplje kroz sve druge zvuke večeri u centru Osla, kroz ravnomerno brujanje automobila napolju, kroz uspone i padove udaljene sirene i kroz crkvena zvona koja su se upravo oglasila u neposrednoj blizini. Sada, uveče, eventualno i tik pred svitanje, išla je u lov na hranu. Prislonila je njušku uz prljav linoleum na kuhinjskom podu. Munjevitom brzinom registrovala je mirise svrstavajući ih u jednu od tri kategorije: jestivo, opasno ili beznačajno za preživljavanje. Ustajali vonj sivog pepela od duvana. Slatkasti miris krvi na parčetu vate. Gorki zadah na dnu zapušača od piva s natpisom „Ringnes“. Gasoviti molekuli sumpora, šalitre i ugljen-dioksida širili su se iz prazne metalne čaure kalibra devet sa osamnaest milimetara, zvanog i makarov po toj vrsti municije. Dim iz opuška koji je još goreo, zlatni filter i crn papir sa amblemom ruskog carskog orla. Duvan je jestiv. A onda: zadah alkohola, kože, masti i asfalta. Cipela. Onjušila ju je. I zaključila da nije tako lako svarljiva kao ona jakna u ormaru koja je mirisala na benzin i natrulu životinju od koje

je napravljena. Onda se njen glodarski mozak usredsredio na prepreku pred njom. Pokušala je da prođe s obe strane, da progura svoje dvadeset pet centimetara dugačko i znatno manje od pola kilograma teško telo, ali nije uspela. Prepreka je ležala postrance, leđima oslonjena o zid, zatvarajući ulaz u jazbinu odakle ju je osmoro tek okoćenih, slepih i ćelavih mladunaca sve glasnije dozivalo da ih podoji. Hrpa mesa mirisala je na so, znoj i krv. Bio je to čovek. Još je bio živ; kroz gladne vapaje mladunaca njene osetljive uši opažale su i slabašne otkucaje srca.

Plašila se, ali nije imala izbora. Nahraniti mladunce bio je imperativ iznad svih opasnosti i napora, svih drugih nagona. Zato je zastala njuškajući vazduh, čekajući da joj se nametne rešenje.

Crkvena zvona su sad odzvanjala u ritmu čovekovog srca. Jedan otkucaj, drugi. Treći, četvrti...

Iskezila je glodarske zubiće.

Jul. Sranje. Nema smisla umreti u julu. Čujem li ja to stvarno crkvena zvona, ili je to nekakvo halucinogeno sredstvo iz onih prokletih metaka? Okej, ovde je kraj. A i kakve veze ima, jebote? Ovde ili onde, pre ili kasnije. Ali zar sam stvarno zaslužio da umrem u julu? Uz pesmu ptica, zveckanje flaša, smeh sa obala reke Aker i fakings letnje veselje tik ispod prozora? Jesam li zaslužio da ležim na podu narkomanskog legla zaraze s viškom rupa na telu iz kojih mi ističe život, ističu sekunde i flešbekovi svega što me je dovelo ovamo? Sve te sitnice i krupne stvari, čitava hrpa slučajnosti i polovičnih izbora; zar sam to ja, zar je to sve, zar je to moj život? Imao sam neke planove, zar ne? A sada je sve to samo džak prašine, vic bez završnice koji nisam stigao da ispričam pre nego

što je prokleti sat stao. Ah, jebem ti sve! Niko mi nije rekao da umiranje ovoliko boli. Tata, jesi li tu? Nemoj i sada da mi pobegneš. Saslušaj ovaj vic. Evo kako počinje: Zovem se Gusto. Poživio sam devetnaest godina. Ti si bio loš tip koji je pojebao neku još goru ženturaču i devet meseci kasnije ja sam ispao iz nje. Dali su me na usvajanje i pre nego što sam stigao da kažem „tata!“. Tamo sam počeo da pravim sranja kako sam stigao, ali su me oni na to samo još više pritiskali svojom zagušljivom brigom, pitajući se kako da me smire. Fakings sladoledom? Jebiga, nisu oni ukapirali da ovakve kao što smo ti i ja treba odmah odstreliti, istrebiti kao štetočine jer širimo zarazu i trulež i razmnožavamo se kao pacovi ako nam se samo ukaže prilika za to. Sami su krivi. Ali i oni su nešto hteli. Svako nešto hoće. Kad sam imao trinaest godina, prvi put sam u očima maćehe video šta ona hoće.

„Gusto, kako si lep“, rekla je. Ušla je u kupatilo. Ostavio sam otvorena vrata za sobom, nisam čak ni odvrnuo tuš da je upozorim. Zadržala se tačno sekundu previše, pa je izašla. A ja sam se nasmejao, jer sam tako saznao. Vidiš, tata, to je moj talenat: uvek znam šta neko hoće. Jesam li to nasledio od tebe, jesi li i ti bio takav? Kad je izašla, pogledao sam se u ogledalu. Nije mi ona prva rekla da sam lep. Ranije sam se razvio od ostalih dečaka. Visok, vitak, širokih ramena i mišićav. Naglašena, pravilna brada. Velika, požudna usta, a usne pune kao u devojke. Mrka, glatka koža. Smeđe, gotovo crne oči. „Smeđi pacov“ – tako me je nazvao neki klinac iz razreda. Kako se ono zvao – Didrik? U svakom slučaju, želeo je da postane pijanista. Imao sam petnaest godina, a on je u učionici naglas rekao: „Jebote, pa ovaj smeđi pacov ne zna ni da čita.“

Ja sam se na to samo nasmejao, znao sam, naravno, zašto je to rekao. Šta je on hteo. Kamila, u koju je bio potajno

zaljubljen, bila je ne tako potajno zaljubljena u mene. Na jednoj žurci sam opipao šta ima ispod džempera. Ništa posebno. Ispričao sam to nekolicini drugara i valjda je tu Didrik pukao i rešio da me izgura. Nije mi bilo naročito stalo da ostanem tu gde sam, ali guranje je guranje. Pa sam se obratio Tutuu u motociklističkom klubu. Već sam povremeno dilovao njegov šit po školi, pa sam mu napomenuo da ne valja za posao ako me ne poštuju. Tutu je kazao da će se pobrinuti za Didrika. Kasnije Didrik nikad nikome nije objasnio kako je uspeo da priklešti dva prsta ispod gornje šarke na vratima muškog klozeta, ali me više nikad nije nazvao smeđim pacovom. I – dabome – nikad nije postao pijanista. Jebote, al' boli! Ne, tata, ne tražim utehu, već fiks. Samo jedan fiks, poslednji, i obećavam da ću napustiti ovaj svet bez pogovora. Opet zvone zvona. Tata?

Drugo poglavlje

Bila je skoro ponoć kada je na aerodrom *Gardermun* u Oslu sleteo SK-459 i skrenuo ka predviđenom parkiralištu na izlazu br. 49. Pilot Tord Šulc je prikočio i skalamerija tipa erbas 340 se zaustavila. Potom je žurno isključio dovod goriva. Metalizirano urlanje motora prešlo je u dobroćudno brundanje, a potom i sasvim utihnulo. Tord Šulc je mahinalno pogledao na sat. Tri minuta i četrdeset sekundi od sletanja na pistu, dvanaest minuta ranije nego po redu vožnje. S kopilotom je prošao kroz procedure vezane za gašenje aviona i parking, pošto je trebalo da letelica ostane parkirana preko noći. Neistovarena. Prelistao je po fascikli s dnevnicima letova. Dvadeseti septembar. U Bangkoku je još trajao monsunski period i bilo je, kao i uvek, vlažno i sparno, pa je odmah poželeo da se vrati kući prvim prohladnim jesenjim večerima. Oslo u septembru – nema lepšeg mesta na svetu. Popunio je rubriku za preostalo gorivo. Računi za gorivo. Jednom je morao da odgovara za njih. Leteo je iz Amsterdama ili Madrida nešto brže nego što je bilo ekonomski razborito, spiskao je hiljade kruna goriva da stigne na vreme. Na kraju ga je šef letenja pozvao na ribanje.

„Što da stigneš?“, urlao je. „Pa nisi imao putnike koji presedaju!“

„Najtačnija avio-kompanija na svetu“, promrmljao je Tord Šulc slogan iz reklame.

„Ekonomski najsjebanija avio-kompanija na svetu! Zar je to tvoje objašnjenje?“

Tord Šulc je na to slegnuo ramenima. Jer svakako ne bi priznao da je odvrnuo gorivo kako bi lično *on* stigao na sledeći let. Za Bergen, Trondhejm ili Stavanger. Da je bilo nužno da *on*, a ne neki drugi pilot, upravlja tim avionom.

Bio je već mator, pa su mogli samo da se deru i da ga grde. Ozbiljne greške nije pravio, sindikat ga je štitio, a ostala mu je još samo koja godina do „dve petice“, pedeset pete kada bi svejedno otišao u penziju. Tord Šulc uzdahnu. Još samo koja godina da dovede stvari u red i ne završi kao ekonomski najsjebaniji pilot na svetu.

Potpisao je knjigu leta, ustao i izašao iz kokpita da putnicima pokaže svoju nisku zuba belih kao biseri na preplunulom pilotskom licu. Osmeh koji im ga je predstavljao kao oličenje bezbednosti. Pilot. Zvanje koje je svojevremeno činilo da bude neko i nešto u tuđim očima. Tada je primećivao kako bi ga svi, žene i muškarci, mladi i stariji, čim čuju čarobnu reč „pilot“ odmah pogledali drugačije, odmah bi otkrili tu harizmu, nonšalantni, dečački šarm, ali i hladnu preciznost i odlučnost kapetana broda, njegov nadmoćni intelekt i hrabrost kojom je prkosio zakonima fizike i urođenim strahovima običnih ljudi. Ali to je bilo nekad. Sada su ga tretirali kao običnog vozača autobusa i zapitkivali ga pošto su najjeftinije karte do Las Palmasa i zašto u *Lufthanzinim* avionima ima više prostora za noge između sedišta.

Ma nek se nose. Nek se nose svi skupa.

Tord Šulc priđe stjuardesa na izlazu, ispravi se, osmehnu, i reče putnici na izlazu ono svoje „*Welcome back, miss*“¹ sa otegnutim tekstaškim naglaskom koji je pokupio na obuci u vojnoj bazi Šepard. U odgovor je dobio odobravajući osmeh. Svojevremeno bi ga takav osmeh odveo na pola puta do sastanka u sali za dolaske. Pa i celim putem. Od Kejptauna do Alte. Žene. To je bio njegov problem. A i rešenje. Žene. I još žena. Novih žena. A sada? Zalisci su mu se povlačili pod kapu, ali uniforma krojena po meri još je isticala njegova široka pleća i visoku siluetu. Nju je Tord okrivio kada se nije upisao u školu za borbene letelice, već je završio kao pilot teretnjaka herkules, nebeskog tovarnog konja. Kod kuće je ispričao da je bio previsok za kokpite borbenih aviona tipa starfajter, F-5 i F-16 koji su diskvalifikovali svakog ko nije patuljak. Ali zapravo se nije pokazao dovoljno dobrim u odnosu na konkurenciju. Problem nije bio u fizičkoj spremnosti. Telo je uvek bilo u formi i samo je njega uspeo da sačuva iz onog vremena, samo mu se ono nije raspalo i urušilo. Za razliku od brakova. Porodice, prijatelja. Kako se sve to desilo? Gde je on bio dok se to dešavalo? Verovatno u nekoj hotelskoj sobi u Kejptaunu ili u Altu, s kokainom u nosu da nadoknadi pogubno dejstvo svih onih pića u baru po potenciju i sa kurcem u nekoj gospođici koja neće ponovo leteti s njim, da nadoknadi sve što nije postao niti će ikad postati.

Pogled Torda Šulca zaustavio se na čoveku koji mu je prilazio između sedišta. Išao je pognute glave, ali čak je i tako bio viši od ostalih putnika. Vitak, širokih ramena, kao i sam Šulc. Sa glave mu je štrčala kratka plava kosa gusta kao četka. Izgledao je nešto mlađe od Šulca, ličio je na Norvežanina, ali ne i na turistu. Verovatnije neki apatrid s prigušeno preplanulim tenom, gotovo sivkastim, svojstvenom belcima

---

¹ Engl.: Dodite nam ponovo, gospođice. (Prim. prev.)

koji dugo borave u jugoistočnoj Aziji. Mrko laneno odelo, sasvim sigurno krojeno po meri, odavalo je utisak kvaliteta, pouzdanosti. Možda je neki biznismen. Ali biznis očigledno nije cvetao pošto je putnik leteo ekonomskom klasom. Ipak, pogled Torda Šulca nije zastao na toj osobi zbog odela ili zbog njegove visine. Već zbog ožiljka koji se prostirao od levog ugla usne pa skoro sve do uva, nalik na srpasti osmeh. Groteskan, izvrsno dramatičan.

„See you.“

Tord Šulc se trgnu, ali nije stigao da odgovori na taj pozdrav pre nego što je putnik već napustio avion. Rekao je to prepuklim, promuklim glasom, a i zakrvavljene oči ukazivale su na to da se putnik tek nedavno probudio.

Avion se ispraznio. Na pisti je kombi sa osobljem zaduženim za čišćenje kabine već čekao da posada kolektivno napusti avion. Tord Šulc primeti da je onaj oniži, zdepasti Rus prvi izleteo iz kombija i potrčao uz stepenice u fluorescentnom prsluku sa logotipom firme *Soloks*.

See you.

Te reči su mu se vrzmale po glavi dok je koračao niz hodnik ka centru za posadu.

„Zar nisi nosio i nekakvu ručnu torbicu na tom koferčetu?“, upita jedna stjuardesa uperivši prst u Tordov *Samsonejstov* kofer na točkiće.

Nije mogao da se seti njenog imena. Mija? Maja? Svejedno, jebao ju je na nekoj pauzi nekad u prošlom veku. A možda i nije.

„Nisam“, odvrati Tord Šulc.

See you. Je l' mu to značilo „vidimo se“? Ili „vidim da me gledaš“?

Prošli su pored pregrade na ulazu u centar za posadu, iza koje je, kao čupavac iz kutije, bar u teoriji, uvek mogao

---

iskočiti neki carinik. U devedeset devet posto slučajeva na stolici iza pregrade nije sedeo niko, a za trideset godina koliko je Tord tu radio niko ga nikad nije zaustavio radi pretresa.

See you.

„Vidim te“. I „vidim ko si i šta si“.

Tord Šulc žurno uđe u centar za posadu.

Sergej Ivanov se, kao i uvek, postarao da prvi napusti kombi kada se ovaj zaustavio na dolaznom peronu pored erbasa, te i da prvi ustrči uza stepenice u praznu kabinu. Ušao je sa usisivačem pravo u kokpit i zaključao vrata za sobom. Navukavši hirurške rukavice sve do prve tetovaže na podlaktici, otvorio je poklopac na usisivaču, ali i kapetanov ormarić. Iz ovoga je izvukao *Samsonajtovu* torbicu, otkopčao rajsferšlus, pa podigao metalno ojačanje na dnu i proverio da li su sve četiri „cigle“ od po kilogram na svom mestu. Potom je gurnuo torbicu u usisivač, između creva i velike kese koju je neposredno pre toga ispraznio. Zatvorio je usisivač i upalio ga otključavši vrata kokpita. Sve to je obavio za samo nekoliko sekundi.

Pošto su očistili i sredili kabinu, napustili su avion, pobacali svetloplave kese za otpatke na zadnje sedišta kombija i vratili se u svoje prostorije. Te noći je preostalo da uzleti i sleti tek šačica aviona pre nego što se aerodrom zatvori. Ivanov gvirnu Jeni, šefici smene, preko ramena. Preleteo je pogledom preko monitora računara sa satnicama odlazaka i dolazaka. Nije bilo kašnjenja.

„Ja ću Bergen na dvadesetosmici“, reče Sergej s teškim ruskim naglaskom. Bar je znao norveški, neki njegovi zemljaci su tu živeli i po deset godina, ali su svejedno morali da pribegavaju engleskom. Ali kad su Sergeja tu doveli pre

skoro dve godine, teča mu je jasno stavio do znanja da mora naučiti norveški, tešeći ga da je možda nasledio njegov dar za učenje jezika.

„Imam već ljude na dvadesetosmici“, reče Jeni. „Sačekaj Trondhejm na dvadesetdvojci.“

„Ja ću Bergen“, ponovi Sergej. „Nik će Trondhejm.“

Jeni ga pogleda. „Kako hoćeš, Sergeju. Samo nemoj da padneš na nos od posla.“

Sergej priđe sedištima duž zida da sedne. Pažljivo se oslonio o naslon. Koža mu je još bridela od najnovije tetovaže norveškog majstora. Tetovirao ga je prema crtežima koje je Sergej nabavio od Imrea, majstora tetovaže u tagilskom zatvoru, ali posao još nije bio dovršen. Sergej se seti tetovaža tečnih poručnika Andreja i Petra. Isprane, plave linije na koži dvojice altajskih Kozaka govorile su o dramatičnim životima punim velikih podviga. Ali i Sergej je za sobom već imao jedan ozbiljan poduhvat. Ubistvo. Nije to bilo neko veliko ubistvo, ali već je ovekovečeno iglom i mastilom u liku jednog anđela. A možda će se desiti i neko novo ubistvo, veliko ubistvo. *Ako nužno postane nužno*, rekao je teča naloživši mu da se sprema, da vežba korišćenje noža. *Treba da dođe jedan čovek*, rekao je teča. Nije sigurno da će doći, ali je verovatno.

Verovatno.

Sergej Ivanov pogleda svoje šake. Nije skinuo rukavice od lateksa. Svakako je bila zgodna podudarnost što njegova svakodnevna radna uniforma ujedno sprečava ostavljanje otisaka prstiju. U slučaju da jednog dana nešto pođe naopako. Prsti mu nisu nimalo podrhtavali. Toliko su dugo bili u tom poslu da je povremeno sam sebe podsećao na opasnost kako se ne bi previše opustio. Nadao se da mu prsti neće podrhtavati ni kad bude trebalo da obavi ono nužno – *mo*

что нужно. Kad bude trebalo da zasluži novu tetovažu za koju je već poručio nacrt. Opet je zamišljao kako raskopčava košulju u dnevnoj sobi stana u Tagilu, u prisustvu svih svojih *urki* i pokazuje nove tetovaže. Koje ne traže dalja objašnjenja niti reči. Zato će Sergej oćutati. Ali će u njihovim očima videti da više nije *mali* Sergej. Već nedeljama se svako veče molio da onaj čovek dođe što pre. I da ono nužno postane nužno.

Na voki-tokiju je zakrčao nalog da se očisti avion za Bergen. Sergej ustade. I zevnu.

Sada je postupak u kokpitu bio još jednostavniji.

Otvoriš usisivač i ubaciš torbicu u kopilotov ormarić.

Na izlasku se sreo s posadom aviona. Izbegavajući da pogleda kopilota u oči, Sergej je samo opazio da ovaj ima isti koferčić na točkice kao i Šulc. *Samsonajtov* „aspire GRT“. U istoj crvenoj nijansi. Ali bez crvene torbice koja se pričvrsti za ručku. Nisu znali ništa jedni o drugima, ni zašto su umešani, ni kakvo im je poreklo ili porodična situacija. Jedino što je povezivalo Sergeja, Šulca i ovog mladog kopilota bili su neregistrovani brojevi mobilnih telefona kupljenih na Tajlandu kako bi jedni drugima slali poruke ukoliko dođe do izmena u rasporedu. Sergej je pretpostavljao da Šulc i kopilot i ne znaju jedan za drugog. Andrej je svakome govorio samo ono što ovaj mora da zna. Zato Sergej nije imao pojma kuda idu ti paketi. Jer kad kopilot na međugradskom letu od Osla do Bergena treba da pređe iz vazdušnog u kopneni prostor, on ne prolazi kroz carinu ili bezbednosnu kontrolu. Kopilot odnosi sa sobom torbicu u hotel gde noći posada. Usred noći neko mu diskretno pokuca na vrata i četiri kilograma heroina prelazi iz ruke u ruku. Iako je nova droga, violina, u poslednje vreme malo oborila cenu heroina, i dalje se nula-dva na ulici prodavalo za bar dvesta pedeset kruna. Hiljadarka po gramu. Imajući u vidu da se roba – već

mešana – mešala još jednom, bilo je tu dobrih osam miliona. Sergej je znao matematiku. Dovoljno dobro da zna i da je nedovoljno plaćen. Ali znao je i da će zaslužiti veći udeo čim jednog dana obavi *ono nužno*. A sa takvom platom će za samo nekoliko godina moći da kupi kuću u Tagilu, nađe sebi neku lepu mladu Sibirku, a možda i pusti roditelje da pređu kod njih kad ostare.

Sergej Ivanov oseti peckanje tetovaže između lopatica. Činilo se da mu se koža već raduje nastavku.

Treće poglavlje

Čovek u lanenom odelu izašao je iz ekspresnog aerodromskog voza na Glavnoj železničkoj stanici u Oslu. Zaključio je da je dan u njegovom rodnom gradu bio topao i sunčan, vazduh je još bio prijatan i blag. Noseći nekako komično svoj platneni kofer, izašao je žurnim, živahnim koracima na južnoj strani stanične zgrade. Napolju je srce Osla – za koje su pojedini tvrdili da ga i nema – smireno otkucavalo. Ritam noći. Iznad njega su se na kružnom toku petlje vrteli malobrojni automobili da bi jedan po jedan ispali ili na istočnu stranu, ka Stokholmu i Trondhejmu, na severnu ka drugim delovima grada ili na zapadnu, ka Dramenu i Kristijansandu. Saobraćajna petlja je i oblikom i veličinom podsećala na brontosaurusu, na odumirućeg diva koji će ubrzo ustupiti mesto stanovima i poslovnom prostoru u novom, velelepnom kraju Osla tik uz novu, velelepnu Operu. Čovek zastade da pogleda beli ledeni breg koji je izronio između petlje i fjorda. Već je osvojio brojne arhitektonske nagrade širom sveta, ljudi su dolazili izdaleka da se prošetaju po krovu od italijanskog mermera koji se spuštao ravno u

more. Svetlost iza ogromnih prozora na građevini bila je iste jačine kao i mesečina koja je padala na nju.

Jebiga, jeste lepše, pomisli čovek.

Jer on tad nije video buduće planove za taj kvart, već samo njegovu prošlost. Ranije je to bio gradski „fiksodrom“, narkomanska teritorija gde su oni zabadali špriceve i vozili se na svojim tripovima tek napola skriveni iza jedne montažne zgradice. Zabludeca deca grada. Od njihovih nesvesnih, dobronamernih socijaldemokratskih roditelja delio ih je samo jedan tanak zid. *Jeste lepše, pomisli čovek.* Odlaze dođavola u lepšem okruženju.

Poslednji put je tu stajao pre tri godine. Sve je bilo novo. Ništa se nije promenilo.

Sad su se nastanili na malenom travnjaku, takoreći ostrvcetu, između stanice i auto-puta. Ništa manje drogirani nego onomad. Ležali su poleđuške, žmureći kao da je prejako sunce, čučeci u potrazi za venom koja još nije iskočila ili presamićeni, klecavih kolena, s rančevima na leđima, ne znajući da li su došli ili treba da idu. Ista ona lica. Naravno, nisu to bili isti oni živi mrtvaci kao kada je on tu dolazio, ti su uveliko postali pravi mrtvaci. Ali lica su bila ista.

Idući uz Carinsku ulicu sreo je još njih. Pošto je sve to imalo veze s razlogom njegovog povratka, pokušavao je da stekne nekakav utisak, proceni da li su se namnožili ili osuli. Primetio je da se na Platou opet diluje. Beli asfaltni četvorougao na zapadnoj strani Železničkog trga nekad je bio Tajvan u Oslu, zona slobodne trgovine narkoticima koju su vlasti uspostavile kako bi imale kakav-takav uvid u dešavanja i eventualno zaustavile bar mlade, nove kupce. Ali s vremenom se dućan proširio i Plato je postao simbol Osla kao jednog od najgorih heroinskih gradova u Evropi, pa je mesto postalo prava turistička atrakcija. Potrošnja heroina

i smrtnost od predoziranja dugo su bile velika sramota za grad, a Plato je bio dosta upadljivo oličenje te sramote. Novine i televizija prosleđivale su ostatku zemlje slike drogirane omladine, zombija u centru grada, i to u po bela dana. Odgovornost je prebacivana na političare. Kad bi vladala desnica, levica bi galamila: „Premalo programa za lečenje.“ „Zatvorske kazne rađaju zavisnike.“ „Novo klasno društvo rađa bande i pospešuje promet narkotika među doseljenicima.“ A kada bi na vlast došla levica, oglasila bi se desnica: „Nedovoljno prisustvo policije.“ „Olako dajemo azil.“ „Od deset zatvorenika, sedam su strani državljani.“

Posle dužeg vremena provedenog na toj klackalici, gradske vlasti su konačno donele neizbežnu odluku – da poštede sebe svega toga, da gurnu sranje pod tepih. Da zatvore Plato.

Čovek u lanenom odelu ugledao je na vrhu jednog stepeništa momka u crveno-belom dresu *Arsenala*. Ispred njega je na ulici cupkalo četvero ljudi. Tobdžija u *Arsenalovom* dresu pogledavao je levo i desno, trzajući glavom kao kokoška, dok su onih četvero samo nepomično piljili u njega. „Ruka“. Diler na stepeništu čekao je da prikupi određen broj kupaca, takozvanu „ruku“ od pet ili šest „karata“. Onda bi preuzeo novac za porudžbine i poveo kupce do droge. Možda iza ugla, možda u neko dvorište iza zgrade gde ga je čekao saradnik. Princip je bio jednostavan; čovek s drogom nikad ne dođe u kontakt s novcem, a ovaj s novcem ne dođe u dodir s drogom. Tako je policiji teže da pribavi direktne dokaze da se bilo koji od njih dvojice bavio trgovinom narkoticima. Ipak je to čoveka u lanenom odelu malo iznenadilo, jer ono što je upravo video bio je zastareli postupak iz osamdesetih i devedesetih prošlog veka. Kako je, naime, policija s vremenom odustala od hapšenja uličnih dilera, ovi su napustili nekadašnju rutinu poput sakupljanja „ruke“, pa su prodavali

pojedinačno mušterijama kako su ovi pristizali – novac u jednu ruku, u drugu roba. Da nije policija opet počela da hapsi ulične dilere?

Uto naiđe i biciklista pod punom ratnom opremom: kaciga, narandžaste naočare i fluorescentna majica s rupicama. Nabrekli mišići pod pripijenim šortsom, a sam bicikl je izgledao skupo. Verovatno ga je zato biciklista gurao pored sebe kada se sa ostatkom „ruke“ uputio za tobdžijom iza ugla, ka zaleđu zgrade. Sve je bilo novo, a ništa se nije promenilo. Ipak, bilo ih je manje, zar ne?

Kurve na uglu s Kapetanskom ulicom dozivale su ga na lošem engleskom – „*hey, baby*“, „*wait a minute, handsome!*“,² ali on im je samo odmahnuo glavom. Izgleda da su ga glasine o njegovoj čednosti – ili pak besparici – ubrzo prestigle, jer dalje uz ulicu devojkice više nisu ni obraćale pažnju na njega. U njegovo vreme kurve po Oslu nosile su praktičniju odeću, jakne i farmerke. I nije ih bilo mnogo, ponudu su diktirali prodavci. Ali sada se konkurencija pooštrila, pa su uvedene i mini-suknje, visoke potpetice i mrežaste čarape. Činilo se da je Afrikankama već zima. *Šta li će tek da kažu u decembru?*, pomislio je.

Zalazio je sve dublje u Kvadraturu, prvobitno jezgro Osla koje se s vremenom pretvorilo u asfaltnu i kamenu pustinju administrativnih zdanja i kancelarija. Otud bi svakog dana oko četiri ili pet po podne izmiledo nekih dvadeset pet hiljada mrava koji bi se razišli kućama prepuštajući kvartove noćnim glodarima. Do trenutka kada je kralj Kristijan IV usvojio nacrt za taj deo grada prema renesansnim idealima geometrije, nekontrolisani porast stanovništva u Kvadraturi sprečavali su požari. U narodu se pričalo da u svakoj noći na 29. februar ulicama trče ljudi u plamenu i vrište. Kad

---

² Engl.: Hej, macane! Stani malo, lepi! (Prim. prev.)

izgore, nestali bi, ali bi za sobom ostavili tanak sloj pepela na asfaltu. Ko stigne da ugrabi taj pepeo i pojede ga pre nego što ga razveje vetar, njegova kuća se nikad ne bi zapalila. Zbog opasnosti od novih požara Kristijan IV naložio je da se izgrade, po merilima siromašnog Osla, neobično široke ulice. Osim toga, zidalo se od građe nesvojstvene Norveškoj – cigle. A idući duž jedne takve fasade u cigli, čovek prođe pored otvorenih vrata nekog bara. Kroz njih je ka pušačima na ulici kuljala neka silovana verzija pesme *Welcome to the Jungle* od *Gansa*, rege u dens aranžmanu koji je jednako skrnatio i Marlija i Rouza, Sleša i Stredlina. Jedna ruka preprečila je čoveku put.

„Imaš upaljač?“

Odozdo ga je posmatrala jedna punačka, prsata žena negde u poznim tridesetim. Na usnama namazanim crvenim karminom poskakivala joj je cigareta.

Izvio je obrvu pogledavši ka njenoj drugarici koja se iza nje smejala sa već upaljenom cigaretom u ruci. Prsata to primeti pa se i sama nasmeja, zateturavši se.

„Nemoj da si takav“, imala je isti južnjački naglasak kao i princeza *Mete-Marit*. Čuo je da na zatvorenom tržištu postoji neka kurva koja se obogatila imitirajući prestolonaslednicu, govorila je i oblačila se kao ona. A za pet hiljada kruna na sat dala bi mušteriji i da radi manje-više šta hoće s njenim plastičnim žezlom.

Hteo je da produži, ali ga ona žena uhvati za mišiću. Nagnula se prema njemu zapahnuvši ga zadahom crvenog vina.

„Izgledaš mi kao fin momak. Zašto mi ne bi... pripalio?“

Okrenuo je prema njoj drugu stranu svog lica. Onu koja nije bila tako fina. Osetio je da se trgnula i pustila mu ruku kada je videla ožiljak od jednog klina u Kongu, koji je poput neutabane staze vodio od usne do uva.

Produžio je, a iz lokala je zasvirala *Nirvana. Come As You Are*, u originalnoj verziji.

„Hašiš?“

Glas je dopirao iz jednog ulaza, ali čovek nije ni zastao, niti se okrenuo.

„Spid?“

Bio je čist već tri godine i nije mu padalo na pamet da se opet navuče.

„Violina?“

Naročito ne sada.

Ispred njega neki momak zastade na pločniku pred dvojicom dilera. Obratio im se pokazujući nešto. Kada se čovek u lanenom odelu približio, mladić podiže pogled i odmeri ga sivim očima. Policijski pogled, pomisli čovek, pa, pognuvši glavu, pređe ulicu. Možda je bio malo paranoičan, ipak nije bilo verovatno da bi ga tako mlad policajac prepoznao.

Eno hotela. Pribežišta. *Leona*.

Taj deo ulice bio je gotovo pust. Sa druge strane, ispod jedne ulične svetiljke, čovek ponovo ugleda onog biciklistu kako stoji raskoračen na biciklu. Bio je u društvu još jednog, jednako profesionalno opremljenog bicikliste. Pomagao mu je da ubrizga sadržaj šprica u vrat.

Čovek u lanenom odelu odmahnu glavom i podiže pogled ka fasadi pred sobom.

Ispod prozora na trećem, poslednjem spratu visio je isti onaj transparent, posiveo od prljavštine: „Četiristo kruna za ceo dan!“ Sve je bilo novo, ništa se nije promenilo.

Recepционер u *Leonu* bio je nov. Čoveka u lanenom odelu dočekao je mladić sa iznenađujuće ljubaznim osmehom na licu i sa – za *Leon* – zapanjujućim odsustvom nepoverenja.

Bez nagoveštaja ironije u glasu poželeo je gostu dobrodošlicu na engleskom i zatražio mu pasoš. Zaključivši da ga je recepcioner procenio kao stranca zbog preplanule kože i lanenog odela, gost mu pruži crveni norveški pasoš. Pohaban i sa mnogo pečata. Previše da bi mu bilo ko pozavideo.

„Aha.“ Vrativši gostu pasoš, recepcioner spusti na pult nekakav formular i pruži mu hemijsku olovku.

„Treba nam samo to što je štriklirano.“

Zar su u Leonu uveli formulare za prijavljivanje?, pomisli gost. Biće da se nešto ipak promenilo. Prihvatio je hemijsku opazivši da recepcioner bulji u njegovu šaku i srednji prst na njoj. To jest, mesto na kojem se srednji prst nalazio pre nego što je amputiran u jednoj kući na Holmenkolu. Sada je na mestu tog prsta štrčao sivkastoplavi patrljak od matiranog titanijuma. Proteza nije bila naročito korisna osim što je pružala ravnotežu između kažiprsta i domalog prsta kada nešto treba uhvatiti, ali je zauzvrat vodila do dugih rasprava s kontrolorima bezbednosti po aerodromima.

Upisao je svoje *first name*³ i *last name*⁴ u odgovarajuća polja. *Date of Birth*.⁵

Ubeležio je, znajući da sada više liči na čoveka od oko četrdeset i pet nego kada je pre tri godine napustio zemlju kao nekakav propali čiča. U međuvremenu se podvrgao strogom režimu, mnogo je trenirao, hranio se zdravo, spavao dugo i – naravno – bio stoprocentno trezan. Cilj tog režima nije bio da izgleda mlađe, već da preživi. Osim toga, prijao mu je. Zapravo je oduvek voleo rutinu, disciplinu i red. Pa kako mu se onda život ipak pretvorio u haos autodestruktivnog ponašanja i uništenih odnosa, kako je uspevao da živi

³ Engl.: Ime. (Prim. prev.)

⁴ Engl.: Prezime. (Prim. prev.)

⁵ Engl.: Datum rođenja. (Prim. prev.)

u etapama isprekidanim crnilom zavisnosti? Prazna polja na papiru tražila su neke odgovore. Ali bila su pretesna za ono što traže.

*Permanent Address.*⁶

Pa. Stan u Sofijinoj ulici prodat je pre tri godine, ubrzo po njegovom odlasku. Baš kao i kuća njegovih roditelja na Opsalu. U poslu kojim se trenutno bavio, stalna adresa predstavljala je izvestan rizik. Zato je upisao ono što bi i u svakom drugom hotelu: *Chung King Mansion*, Hongkong. A to i nije bilo sasvim daleko od istine.

*Profession.*⁷

Ubistva. To ipak nije napisao, jer polje nije bilo štriklirano.

Phone Number.

Upisao je neki izmišljen broj. Na osnovu broja mobilnog mogu i da te prisluškuju, kao i da saznaju gde se trenutno nalaziš.

*Phone Number Next of Kin.*⁸

Najbliži srodnik? Koji bi to muž dobrovoljno ostavio suprugin broj telefona dok odseda u *Leonu*? To mesto je ipak bilo nešto najbliže javnoj kući u Oslu. Recepcioner mu je očigledno pročitao misli: „Samo ako ti pozli pa moramo nekoga da pozovemo.“

Hari klimnu. U slučaju da doživiš infarkt tokom čina.

„Ne moraš da napišeš ako nemaš.“

„Nemam“, reče čovek još zureći u one reči. Najbliži srodnik. Imao je Seku. Seku sa onim što je sama nazivala „malčice Daunovog sindroma“. No uprkos tome, uvek je mudrije pristupala životu od starijeg brata. Osim Seke, više nikoga. Zaista. Pa opet, kad smo kod najbližih...

---

⁶ Engl.: Stalno prebivalište. (Prim. prev.)

⁷ Engl.: Zanimanje. (Prim. prev.)

⁸ Engl.: Broj telefona najbližeg srodnika. (Prim. prev.)

Štrikliravši da će platiti gotovinom, potpisao je formular i pružio ga recepcioneru. Ovaj prelete pogledom po papiru, a Hari mu konačno u očima ugleda ono tradicionalno nepoverenje.

„Zar si ti... stvarno Hari Hule?“

Hari Hule klimnu. „Da li je to problem?“

Momak odmahnu glavom. Pa proguta pljuvačku.

„Odlično“, reče Hari Hule. „Mogu li da dobijem ključ?“

„Jao, izvini! Izvoli, soba 301.“

Hari preuze ključ. Primetio je da su se momku zenice raširile, a glas nekako povišio.

„Moj... moj stric“, poče momak. „On je vlasnik hotela, ranije je radio i na recepciji. Pričao mi je o tebi.“

„Nadam se sve najlepše.“ Osmehnuvši se, Hari uze svoj platneni kofer i pođe ka stepenicama.

„Lift je...“

„Ne volim liftove“, odvrati Hari ne osvrnuvši se.

Soba je bila ista kao i nekad. Oronula, mala i relativno čista. Zapravo, ne – okačili su nove zavese. Zelene, krute. Sigurno nisu morale da se peglaju. Setivši se peglanja, okario je odelo u kupatilo i odvrnuo tuš ne bi li para ispravila nabore na lanu. Za to odelo dao je osamsto hongkonških dolara u *Pendžab hausu* na Nejtan roudu. Bila je to neizbežna poslovna investicija – ko još poštuje čoveka u ritama. Ušao je pod tuš. Vruća voda peckala mu je kožu. Posle se nag prošetao do prozora i otvorio ga. Drugi sprat. Pogled na dvorište. Kroz neki otvoren prozor dopiralo je odglumljeno pohotno stenjanje. Držeći se za garnišnu, nagnuo se da pogleda u dvorište. Tačno ispod prozora stajao je kontejner i odašiljao slatkast miris đubreta. Pljunuo je i čuo kako šljajmara pogađa papir u kontejneru. Ali ono što je zatim čuo ipak nije bilo šuškanje papira, već krckanje posle kojeg su

mu se teške zelene zavese sručile na glavu. Sranje! Izvukao je tanku garnišnu iz zavesa. Bila je to jedna od onih starinskih, drvenih, s kukicama na krajevima. Već je bila lomljena, pa je neko pokušao da je zalepi lepljivom trakom. Seo je na krevet, izvukao fioku na noćnom stočiću. Biblija u svetloplavom povezu i pribor za šivenje u vidu parčeta kartona obmotanog crnim koncem i sa zadenutom iglom. Zamislivši se, Hari zaključio da ti predmeti uopšte nisu zalutali kod *Leona*. Kad ušije pokidanu dugmad na šlicu, gost može malo da pročita i o razrešenju od grehova. Legao je, pogledao u tavanicu. Sve je novo, a ništa... Zažmurio je. U avionu nije ni oka sklopio, a sa džet-legom ili bez njega, sa zavesama ili bez njih, moraće da odspava. I da odsanja isti onaj san koji ga je morio svake noći u protekle tri godine: kako niz nekakav hodnik beži pred tutnjanjem snežne lavine koja usisava sav vazduh ostavljajući ga bez daha.

Samo treba da istraje, da još malo ne otvara oči.

Misli su mu iskliznule iz ruke, razbežale se van domašaja.

Najbliži srodnik.

Blizak. Bliskost.

Najbliži.

Jer upravo je to bio. Zato se i vratio.

Sergej se vozio auto-putem E6 prema Oslu. Jedva je čekaio da se baci u svoj krevet na Furusetu. Nije prelazio sto dvadeset na sat iako je u te sitne sate bio takoreći sam na auto-putu. Zazvonio mu je mobilni. *Onaj* mobilni. Razgovor sa Andrejem nije dugo potrajao. Andrej se čuo s tečom, to jest sa *atamanom* – vođom – kako ga je Andrej zvao. Kad su završili razgovor, Sergej više nije mogao da se suzdrži.

Legao je na gas radosno uskliknuvši. Onaj čovek je došao. Večeras. Stigao je! Sergej zasad neće ništa preduzeti, Andrej mu je rekao da se stvar može rešiti i sama od sebe. Ali sad se od njega tražila naročita fizička i mentalna pripravnost. Morao je da uvežba baratanje nožem, da spava, da se oštri. Ako ono nužno i postane nužno.

Četvrto poglavlje

Dahćući na svom trosedu, Tord Šulc gotovo da i nije čuo grmljavinu aviona nad kućom. Goli torzo mu je bio prekriven tankim slojem znoja, a zveket gvožđa o gvožđe još je odjekivao među golim zidovima. Iza njega je stajao stalak s tegovima nad benčom presvučenim skajem koji se svetluca od njegovog znoja. S televizora je kroz dim njegove cigarete ka njemu čkiljio Donald Drejper i srkutaio viski iz čaše. Nad njima zagrme još jedan avion. *Ljudi sa Menhetna*. Šezdesete u Americi. Žene u normalnoj odeći. Normalna pića u normalnim čašama. Normalne cigarete, bez arome mentola i filtera. U ono vreme bile su zdrave, jačao si od njih. Kupio je samo prvu sezonu serije koju je gledao stalno iznova. Nije bio siguran da bi mu se svideo nastavak.

Tord Šulc pogleda belu liniju na staklenoj površini stola, pa obrisu rub svoje legitimacije. Kao i uvek, koristio je legitimaciju da ga isitni. Istu onu karticu koju je nosio na prsima uniforme, karticu koja je bila njegov ključ za vazdušni prostor, kokpit, nebo i nagradu. Karticu zahvaljujući kojoj je bio to što jeste. Karticu koju bi mu – kao i sve ostalo – smesta

---

oduzeli kad bi saznali. Zato mu se činilo da je ispravno što koristi baš nju. Među svim neiskrenostima, to mu je izgledalo nekako iskreno.

Sutradan ujutru će ponovo leteti za Bangkok. Dva dana odmora u hotelu *Sukhumvit rezidens*. U redu. Ovog puta sve će biti u redu. A ne kao prošli put. Nije mu se dopadao onaj aranžman preko Amsterdama. Bio je previše rizičan. Pošto je otkrivena umešanost južnoameričkih posada u krijumčarenje kokaina na *Shiphol*, svi članovi posade, bez obzira na avio-kompaniju, postali su moguće mete provera prtljaga i pretresa. Osim toga, aranžmani su podrazumevali da on lično iznosi pakete na kopno i da ih čuva u torbici sve do svog kasnijeg, domaćeg leta za Bergen, Trondhejm ili Stavanger. Domaćeg leta na koji bi *morao* da stigne, sve i ako je to značilo da spali dodatno gorivo ne bi li nadoknadio kašnjenje iz Amsterdama. Naravno, na *Gardermunu* ne bi ni napuštao tranzitnu zonu, tako da nije prolazio kroz carinsku kontrolu, ali povremeno bi mu prtljag stajao u garderobi punih šesnaest sati do primopredaje. A i te primopredaje nisu bile sasvim bezbedne: automobili na parkingu. Restorani s premalo gostiju. Hoteli sa budnim recepcionerima.

Uvio je hiljadarku iz koverta koji su mu dali prethodnog puta. Postojale su i posebne, namenske plastične slamčice, ali to nije bilo za njega; nije Tord bio težak zavisnik kao što je ona rekla advokatu koji ju je zastupao u brakorazvodnom procesu. Ljigava kučka je, navodno, tražila razvod kako joj deca ne bi odrastala uz oca narkomana, da ne bi morala da gleda kako on rasipa kuću na svoje šmrkanje. I sve to, navodno, nije imalo nikakve veze sa stjuardesima, za to ju je bilo baš briga, od toga je, tobož, već digla ruke, svejedno je Tord zašao u godine kada će starost obaviti svoje. Ona i njen advokat su mu postavili ultimatum: ili će joj prepustiti

kuću, decu i ono nasleđstva od oca koje još nije proćerdao – ili će ga prijaviti za posedovanje i zloupotrebu kokaina. Prikupila je dovoljno dokaza da je čak i njegov advokat procenio da bi to dovelo do presude i neopozivog prizemljenja od strane avio-kompanije.

Bio je to lak izbor. Jedino što mu je dozvolila da zadrži bili su dugovi.

Tord ustade i priđe prozoru. Zar ne bi uskoro trebalo da stignu?

Sada se aranžman promenio. Trebalo je da iznese paket iz zemlje, do Bangkoka. Ko zna zašto. Ko još prodaje pesak Arapima i tako to. Svejedno, ovo je bila šesta tura i dosad je sve išlo kao po loju.

U susednim kućama gorelo je svetlo, ali bile su dosta međusobno udaljene. *Usamljene kuće*, pomislio je. Zidane za oficire u doba kad je *Gardermun* bio vojni aerodrom. Identične jednospratne kutijice s velikim, golim livadama između kuća. Što niže, da ih slučajno ne zakači neka letelica. Što veća razdaljina između kuća da se spreči širenje požara ako se neka slučajno obruši.

Živeli su tu dok je leteo herkulesom za vojsku. Deca bi samo pretrčala preko te livade da se igraju s klicima njegovih kolega. Subota, leto. Čavrljanje kroz otvorene kuhinjske prozore iza kojih su žene pravile salatu i pijuckale kampari. Kao u sceni iz njegovog omiljenog filma *Put u svemir*, onog o prvim astronautima i test-pilotu Čaku Jigeru. Žene pilota su đavolski lepe, pa čak i kad voziš običan herkules. Ali u ono vreme bili su srećni, zar ne? Da li se zbog toga vratio u to predgrađe – iz nesvesne želje da se vrati nečemu? Ili pak da otkrije gde je pošlo po zlu i otkloni kvar?

Evo, ide auto. Mahinalno je pogledao na sat i zaveo u knjigu leta da kasne osamnaest minuta.

Prišao je salonskom stočiću, dvaput duboko udahnuo. A onda prislonio uvijenu novčanicu uz donju ivicu linije, nagnuo se i ušmrkao prah. Zapeče ga sluzokoža u nozdri. Liznuo je vrh prsta i pokupio preostali prah da ga utrlja u desni. Bio je gorak. Začu se zvono na vratima.

Ista ona dvojica mormona kao i uvek. Jedan nizak, drugi visok, uparađeni kao nedeljom u crkvi. Ali obojici su virile tetovaže na nadlanicama, pa su izgledali gotovo komično.

Pola kilograma u kesi duguljastoj kao kobasica stajalo je knap u metalnu kasetu za ručku na izvlačenje unutar njegovog *Samsonajtovog* koferčića na točkiće. Po sletanju na aerodrom *Suvarnabhumi* trebalo je da izvadi tu kobasicu i ostavi je ispod odlepljenog itisona u dnu pilotovog ormarića u kokpitu. I posle toga je više neće videti, ostatak posla će očigledno obaviti neki član kopnenog osoblja.

Kada su mu mali i rmpalija dali zadatak da prebacuje robu u Bangkok, to mu je zazvučalo kao čista budalaština. Pa nigde na svetu droga nije skuplja nego u Oslu, zašto bi je izvozili? Nije ništa pitao, znao je da mu ne bi odgovorili, a nije ni mario. Ali im je zato napomenuo da se za krijumčarenje heroina na Tajlandu izriče smrtna kazna i zatražio bolji honorar.

Ovi su se tada nasmejali. Prvo onaj niži, zatim i onaj viši. Tord je tad pomislio kako kraći nervni putevi vode bržim reakcijama. Možda su baš zato pravili onako tesne kabine na vojnim avionima – da eliminišu previsoke, trome pilote. Niski je Tordu objasnio na engleskom s jakim, verovatno ruskim naglaskom da to nije heroin, već nešto sasvim novo, toliko novo da još nije donet zakon kojim bi se zabranilo. Ali kada je Tord Šulc na to upitao zašto krijumčare nešto što je sasvim zakonito, još su se glasnije nasmejali i poručili mu da umukne i da se izjasni hoće li ili neće.

Tord Šulc je pristao, a u istom trenutku mu je kroz glavu proletela još jedna pomisao: kakve bi bile posledice da je odbio?

Otađ je prošlo šest tura.

Tord Šulc pogleda paket. U nekoliko navrata mu je palo na pamet da premaže deterđent za sudove preko kondoma i kesa za zamrzivač koje su mu donosili, ali mu je neko rekao da policijski kerovi mogu da eliminišu takve mirise i da ih tako prost trik neće prevariti. Najvažnije je bilo da pakovanje dihtuje.

Sačekao je. Ništa se nije dogodilo. Nakašljao se.

„*Oh, I almost forgot*“, reče manji. „*Yesterday's delivery.*“⁹

Zavukao je šaku pod sako i zlobno se iscerio. A možda i nije bilo zlobno, možda je to samo humor svojstven Istočnom bloku? Tord požele da ga udari, da mu dune nefiltrirani dim cigarete u lice, da ga pljune viskijem koji je odležao dvanaest godina. Da mu pokaže humor Zapadnog bloka. Umesto toga, promrmljao je „*thank you*“¹⁰ i prihvatio kovertu. Nije bila naročito debela pod prstima. Biće da su u njoj krupne novčanice.

Posle je ponovo prišao prozoru dok su njih dvojica odlazili autom u mrak. Zvuk automobilskog motora nadjačala je rika boinga 737. Možda 600. U svakom slučaju, motor nove generacije. Promukli zvuk, viši ton od starih klasika. Pogledao je svoj odraz u prozoru. Da, prihvatio je. I još će prihvatati. Prihvatiće sve što mu život baci u lice. Jer on nije bio ni Donald Drejper, ni Čak Jiger ni Nil Armstrong. Bio je Tord Šulc, previsoki pilot u dugovima. I u problemčiću s kokainom. Trebalo je...

Kraj misli se izgubio u buci sledećeg aviona.

---

⁹ Engl.: Umalo da zaboravim. Jučerašnja isporuka. (Prim. prev.)

¹⁰ Engl.: Hvala. (Prim. prev.)

* * *

Prokleta crkvena zvona! Vidiš li, tata, moje takozvane najbliže nad kovčegom? Rone krokodilske suze po meni, tužna lica govore: ali, Gusto, zašto nisi mogao da budeš kao mi? Ne, govna licemerna i dušebrižnička, nisam mogao da budem kao vi! Nisam mogao da budem kao pomajka, glup, razmažen, glave pune promaje i cvetića, da verujem kako će sve biti u redu ako samo čitam prave knjige, slušam pravog gurua i jedem prave fakings travuljine. A kada bi neko probušio taj balončić poluistina koji je pazarila, uvek bi odigrala na istu kartu: „Ali pogledajte u kakvom svetu živimo, ratovi, nepravde, ljudi ne žive u prirodnoj harmoniji sa sobom samima.“ Reći ću ti samo tri stvari, bejbe. Jedan: rat, nepravda i odsustvo harmonije – to je naša priroda. Dva: od cele naše užasne porodice, ti ponajmanje živiš u harmoniji. Htela si samo onu ljubav koja ti nije bila uzvraćena, a bolelo te je dupe za one koji te stvarno vole. Rolfe, Stejne, Irena – žao mi je, ali u njenom srcu je bilo mesta samo za mene. Što tačku broj tri čini još smešnijom: nikad te nisam voleo, bejbe, ma koliko ti mislila da to zaslužuješ. Zvao sam te „mama“ jer ti je bilo stalo do toga, a moj život je činilo jednostavnijim. Kad sam uradio ono što sam uradio, to je bilo zato što si me pustila, zato što je bilo jače od mene. Zato što sam takav kakav sam.

Rolfe. Ti me bar nisi terao da te zovem „tata“. Stvarno si se trudio da me zavoliš, ali nisi mogao protiv prirode. Ipak krv nije voda, više si voleo Stejna i Irenu. Kada bih vas pred drugima nazvao „poočimom“ i „pomajkom“, primetio bih mamin uvređen izraz lica. A u tvojim očima mržnju. I to ne zato što sam vas tim nazivima svodio na jedinu ulogu koju ste odigrali u mom životu, nego zato što sam povredio ženu koju si ti, iz potpuno neshvatljivih razloga, voleo. Ti

si, rekao bih, dovoljno iskren da vidiš sebe onako kako te ja vidim – kao nekog ko je u jednom trenutku, opijen vlastitim idealizmom, pristao na trampu, ali ubrzo shvatio da je na gubitku. Iznos koji su vam mesečno davali da se starate o meni zapravo nije ni približno pokrivaio sve troškove. Tada si shvatio da su ti uvalili nezahvalnog, gramzivog skota, kao što kukavica podmetne ptiče u gnezdo. Da ću proždrati sve, sve što ti voliš. Rolfe, trebalo je odmah to da ukapiraš, da me izbaciš iz gnezda! Pa ti si me prvi uhvatio u krađi. Prvi put samo jednu stotku. Nisam priznao. Rekao sam ti da mi je mama dala. „Zar ne, mama? Zar mi nisi ti dala?“ A „mama“ je malo oklevala, a onda je klimnula suznih očiju, rekla da je očigledno zaboravila. Sledeći put sam uzeo hiljadu kruna. Iz fioke tvog radnog stola. Rekao si mi da su to bile pare za naš zajednički odmor. Odgovorio sam ti: „Ja bih samo da se odmorim od vas.“ I tada si me prvi put udario. Kao da je nešto u tebi puklo, nisi mogao da iskuliraš. U to vreme sam te već prerastao, ali nikad nisam znao da se bijem. Bar ne tako, ne pesnicama i na mišiće. Ja se bijem drugačije – bijem se da pobedim. Ali ti si uporno udarao, i to sa stegnutom pesnicom. A shvatio sam i zašto – hteo si da mi unakaziš lice, da mi oduzmeš moć. Onda se umešala ženska koju sam zvao „mama“, stala je između nas. A ti si mi rekao: lopove. Istina. Ali to je značilo i da te moram slomiti, bedni čovečuljku.

Stejn. Čutljivi veliki bata. Prvi je prepoznao šta su vam utrapili u gnezdo, ali je bio dovoljno pametan da se drži po strani. Mudri, vredni, pametni samotnjak koji je prvom prilikom zbrisao da studira u najdaljem mogućem gradu. Pokušao je da nagovori i svoju voljenu sestricu da pođe s njim. Mislio je da bi i u buđavom Trondhejmu mogla da završi srednju školu, da bi joj godilo da se makne iz Osla. Ali mama nije